

Sygn. akt III CSK 32/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Starosty T.
przy uczestnictwie T. z siedzibą w Z.
o wpis,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 25 czerwca 2020 r., sygn. akt III Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

T. z siedzibą w Z. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w N. z dnia 25 czerwca 2020 r., którym oddalono jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Z. z dnia 4 grudnia 2019 r., utrzymującego w mocy wpis dokonany 20 września 2019 r. przez referendarza sądowego w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Starosty T..

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

W niniejszej skardze oparto się na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występują następujące istotne zagadnienie prawne:

- czy sąd wieczystoksięgowy rozpoznający wniosek o zmianę wpisu w księdze wieczystej jest zobowiązany uwzględnić skutki prawne wynikające bezpośrednio ze źródeł powszechnie obowiązującego prawa, w szczególności w zakresie praw obciążających nieruchomości objętych daną księgą wieczystą, które to prawa powstały ex lege, a ich wpis w księdze wieczystej ma wyłącznie charakter deklaratoryjny;

- czy w przypadku uwłaszczenia państwowej osoby prawnej, oddanie nieruchomości z mocy prawa w użytkowanie wieczyste stanowi przeszkodę do dokonania lub zmiany wpisu w dziale II księgi wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości w zakresie statio fisci Skarbu Państwa, jeżeli w wyniku dokonania lub zmiany tego wpisu w dziale II księgi wieczystej ujawniony zostanie wyłącznie właściciel nieruchomości (Skarb Państwa) bez jednoczesnego ujawnienia prawa użytkowania wieczystego i użytkownika wieczystego;

- czy brak wpisu w księdze wieczystej nabytego ex lege prawa użytkowania wieczystego skutkuje niezgodnością stanu ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości;

- czy w przypadku braku wpisu w księdze wieczystej nabytego ex lege prawa użytkowania wieczystego, sąd wieczystoksięgowy powinien z urzędu wpisać ostrzeżenie o niezgodności stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym?

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r.,

III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - niepubl.). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, niepubl.). Istotne zagadnienie prawne należy bowiem postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - niepubl.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, niepubl.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, niepubl.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, niepubl.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku istnienia rozstrzygnięcia problemu - nie zaszły żadne okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Przedstawione uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia powyższych wymagań. Zagadnienie prawne powinno bowiem zostać sformułowane w taki sposób, by jego rozstrzygnięcie mogło mieć bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Tymczasem zagadnienia sformułowane przez skarżącego opisują wątpliwości, które dotyczą innych rubryk księgi wieczystej niż objęta wnioskiem. Na mocy art. 626⁸ § 1 k.p.c. wpis dokonywany jest w granicach

wniosku. W niniejszej sprawie wniosek obejmował jedynie rubrykę, w której widnieje właściciel nieruchomości, dodatkowo nie dotyczył zmiany osoby właściciela, a jedynie *stationis fisci*, czyli jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa, która uległa zmianie ustawowej. Przedmiot wniosku nie odnosił się zatem w żaden sposób do osoby ewentualnego użytkownika wieczystego, zaś jego uwzględnienie nie stoi w sprzeczności z możliwością dokonania wpisu takiego prawa. Z tej przyczyny nie zaistniały żadne przyczyny, ani też podstawy prawne do tego, by sąd wieczystoksięgowy rozpatrywał sprawę w zakresie wpisu użytkownika wieczystego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na zasadzie określonej w art. 520 § 1 k.p.c.